

واکاوی مفهوم عاطفه در ادبیات تعلیمی و تداعی آن در آثار سعدی

محمد محمدی^۱

۱- کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه پیام نور مرکز سنندج

چکیده

اساساً انسان‌ها بیشتر با عواطف خود به زندگی جان و زیبایی می‌بخشند و با خردورزی، عاطفه‌ی شدید یا احساساتشان را تعدیل می‌کنند؛ لذا عاطفه یا احساس، زمینه درونی و معنوی شعر و عنصر بنیادین در شکل‌گیری هر اثر ادبی است. آثار سعدی حاوی اشعار ارزشمندی است که شاعر مضامین انسان‌سازی را در آن مطرح کرده که عمل به آن‌ها فرد را به سعادت می‌رساند. با بررسی متن اشعار مشاهده می‌شود که سعدی چگونه در تک تک اشعار خود عواطف و احساسات انسانی را ذکر کرده است. این پژوهش در پی آن است تا با ارائه‌ی تعریف عواطف و احساسات، جلوه‌های آن را در اشعار سعدی نشان داده، ضمن دسته‌بندی آن‌ها به تجزیه و تحلیل عواطف و احساسات شاعر بپردازد. نگارنده پی برده است که سعدی شناخت تام و کاملی از انسان و نیازهای او داشته است. وی عواطف و احساسات ظریف آدمی را به صورت اشعار لطیف بیان داشته است. او از هر فرصتی برای به اوج رساندن کلام خود و تسخیر بیشتر مخاطب بهره جسته است. نتیجه نشان می‌دهد که سعدی عواطف و احساسات بی‌شماری را چون: خشم، ترس، نفرت، عشق، بخشش، همدلی و ... را در اشعار ارائه می‌دهد و خط سیر فکری واحدی را در این زمینه دنبال می‌کند که بازگویی آن می‌تواند برای نسل جدید کارساز باشد.

واژه‌های کلیدی: عنصر عاطفه، سعدی، اشعار سعدی، ادبیات تعلیمی.